

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему: **«ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА
ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО
РЕГІОНУ»**

Виконавець:
студент ЦЗФН, гр..4зф7

Будихін Марк Юрійович _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Уханова Інна Олегівна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні умови ведення портового бізнесу характеризуються стрімким розвитком інтеграційних та глобалізаційних процесів, що вимагають переходу до становлення і розвитку нового постіндустріального суспільства, орієнтованого на інформаційні технології, знання, посилення впливу споживачів послуг, домінування ролі партнерських відносин, концепції маркетингу і т.д. Істотно змінилися і вимоги клієнтів: велику увагу вони приділяють не тільки якості продукції, але і рівню обслуговування, виконання індивідуальних побажань, що робить необхідним для продавця персоніфікацію і розвиток тривалих, взаємовигідних відносин. У зв'язку з цим з метою завоювання стійких конкурентних переваг сьогодні багато підприємств утворюють альянси, ділові мережі, а також вибирають інші форми співпраці, що дозволяє їм досягати синергетичного ефекту з мінімальними витратами.

Сучасний розвиток світової економіки і особливо процеси глобалізації світового господарства посилили взаємозалежність економік, формування глобальних товарних і фінансових ринків, призвели до посилення інтересу до проблемі підвищення міжнародної конкурентоспроможності. В даний час важливі шляхи підвищення конкурентоспроможності для окремої економіки або галузі, оскільки вона найтіснішим чином пов'язана з рішенням найважливіших питань для розвитку будь-якої країни - стійким економічним і соціальним розвитком, досягненням високого рівня життя населення. Вищевикладене актуальне і для міжнародної конкурентоспроможності послуг морського транспорту.

В даний час існує не так багато наукових досліджень, що стосуються методологічних проблем міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та транспортування вантажів морським транспортом та визначення факторів, на неї впливають. Разом з тим, робіт по окремим аспектам конкурентоспроможності та стратегіям її підвищення набагато більше. До фундаментальних робіт, присвячених методологічним питанням міжнародної конкурентоспроможності, можна віднести праці М. Портера, П. Линдєрта. Окремі питання міжнародної конкурентоспроможності та ключові взаємозв'язки порушувалися в роботах ряду фахівців, таких як Фатхудинов Р.А., Козак Ю.Г., Воронов Д.С та ін. Питання міжнародної конкурентоспроможності послуг морських портів висвітлено в роботах Астафурова О.С, Уханової І.О.

Мета дослідження. Метою дослідження є на основі аналізу міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону розробити рекомендації щодо її підвищення.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність та особливості міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом;
- узагальнити чинники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом;
- дослідити методи визначення міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом;

- провести аналіз структури та динаміки послуг міжнародного оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;
- проаналізувати чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів морського транспорту Одеського регіону;
- провести аналіз стану та показників міжнародної конкурентоспроможності послуг міжнародного оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;
- розробити організаційні заходи з удосконалення міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;
- запропонувати напрямки підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону за рахунок логістичної складової.

Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону та процес її підвищення.

Предмет дослідження це теоретичні основи та практичні рішення щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі міжнародної конкурентоспроможності. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного аналізу, SWOT-аналіз, метод АСФ. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційною основою дослідження є монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України, Одеської області та Міністерства економіки, звітність Адміністрації морських портів України..

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (47 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 121 сторінку. Основний зміст викладено на 88 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 17 рисунків.

Публікації. Результати кваліфікаційної роботи апробовано на Науковій студентській конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки», 13 квітня 2021 р та опубліковано статтю «ЧИННИКИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» //, обсяг 0,3 авт.арк.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ

ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ» розглянуто теоретичні аспекти міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом, визначається вплив чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на міжнародну конкурентоспроможність послуг з оброблення та транспортування вантажів морським транспортом та методи її оцінки.

У другому розділі «АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» проаналізовано динаміку та структуру послуг з міжнародного транспортування та оброблення вантажів операторами портів Одеського регіону, узагальнено та проаналізовано чинники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність операторів портів. Розраховано показники ефективності та проаналізовано міжпортову конкурентоспроможність послуг операторів портів Чорноморського басейну.

У третьому розділі «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» запропоновано напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів операторами портів Одеського регіону, зокрема за рахунок впровадження організаційних заходів та удосконалення підходу до портової логістики.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення дослідження міжнародної конкурентоспроможності послуг операторів морських портів Одеського регіону можна дійти наступних висновків:

1. Після дослідження понять міжнародної конкурентоспроможності портових послуг і її особливостей ми прийшли до висновку, що є різні погляди на тему її удосконалення, але спільне твердження, що конкурентоспроможність портових послуг визначається наявністю конкурентних переваг які змусять клієнтів обрати один або декілька портів серед інших.

2. На підставі проведеного аналізу були виявлені фактори, які впливають на міжнародну конкурентоспроможність послуг з оброблення вантажів. В даний час на перший план при виборі порту з боку вантажовласників і мультимодальних операторів виходять нецінові фактори. Вартості портових послуг протиставляється їх якість і надійність, доставка товарів в режимі «точно в строк». Також в даний час зростає роль людського фактора. Вимоги до персоналу порту виникають у споживачів портової продукції, починаючи з моменту укладення договорів на обслуговування і закінчуючи отриманням вантажу для вантажовласників. Користувачів портових послуг хвилює не тільки їх якість і ціна, але і стабільність в портах.

3. Для оцінки конкурентоспроможності морських портів з позицій міжпортового конкуренції пропонується використовувати метод АСФ. Метод АСФ дає можливість врахувати в аналізі велику кількість вхідних і вихідних параметрів. Для побудови моделі, а також визначення складу вхідних і вихідних змінних при оцінці конкурентоспроможності морських портів мають бути систематизовані показники, що характеризують діяльність морських портів, які можуть бути доступні для цілей дослідження.

4. Аналіз послуг з міжнародного оброблення вантажів демонструє, що флагманом перевалки вантажів став морський порт Південний обсягом 36,4 млн т. обробленого вантажу (+29,5%), на третьому та четвертому місцях серед портів України морські порти та Одеса та Чорноморськ у обсязі 13,8 млн т. (-1,2%) та 13,3 млн т (-6,3%) відповідно. Вантажопереробка в морських портах Одеської області склала 66 млн 042 тис. тонн, що становить 110% до показників 2019 року (по Україні 107,3%). Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 49 млн 632,46 тис. тонн (110,2% до показників 2019 року), імпортних – 9 млн. 651,43 тис. тонн (109% до показників 2019 року). Перевалка транзитних вантажів склала 6 млн 365,48 тис. тонн (112% від показників 2019 року). Морські порти Одеської області обробили 4217 суден.

5. Грунтуючись на SWOT-аналізі та PEST-аналізі, можна зробити наступні висновки. На підставі географічного положення оператори портів Одеського регіону, які надають послуги з оброблення та транспортування вантажів, можуть скористатися можливостями, які пов'язані з зростанням обсягів вантажопотоків, розвитком транспортних коридорів і логістичних центрів. На підставі компетентності і кваліфікації в менеджменті порти можуть скористатися можливостями, які пов'язані з ростом економіки, розширенням міжнародного співробітництва. Слід слідкувати за зміною потреб і вимог клієнтури, зростанням конкурентоспроможності сусідніх портів. Портам необхідно прагнення до універсальних і спеціалізованих перевантажувальних комплексів.

6. Для оцінки міжпортової конкурентоспроможності послуг операторів портів Чорноморського басейну запропоновано метод «Аналіз середовища функціонування». Можна відмітити, що порт Чорноморськ досить ефективно використовує наявні потужності (88,6%), але між тим за показником міжпортової конкуренції він демонструє лише 3,1%. Його випереджає як порт Одеса (85,1 та 9,4%) та Южний (98,9 та 9,7%) серед портів Одеського регіону. Слід відзначити, що порти Одеського регіону відстають від показників Трабзон, Батумі, Констанца, Бургас, Южний, Кавказ.

7. Пропонується алгоритм формування конкурентної стратегії послуг портів на основі інституційного підходу і маркетингу взаємодії, що зумовить завоювання лояльності покупців послуг внаслідок підвищення цінності послуг через персоніфікацію і розвиток довгострокових відносин з клієнтом, а також реалізацію ресурсу партнерських відносин учасників вузла (маркетингове взаємодія).

8. Пропонується поступове претворення портів Одеського регіону на портовий кластер, здатний запропонувати повний спектр логістических послуг, а саме: GLS (general logistic services) - зберігання, прийом, затарка / растарка контейнерів / автотранспорту, консолідація, комплектування, контроль запасів,

cross-docking та VAS (value added services): упаковка, маркування, в окремих випадках завершення виробництва, складання; реверсивна логістика; митні операції; інформаційні технології. Порти для підтримки своєї конкурентоспроможності повинні пропонувати більш широкий спектр логістичних послуг в поєднанні з високою ефективністю і надійністю базових послуг порту. У зв'язку з цим розвиток припортовий логістичної зони стає одним з пріоритетних напрямків модернізації порту. Важливим фактором конкурентоспроможності порту є також ступінь його інтеграції з іншими логістичними потужностями в ланцюзі постачань і ефективність зв'язків з хінтерлендом. Оцінка конкурентоспроможності та стратегії розвитку порту повинна здійснюватися поряд з глибоким аналізом прилеглого хінтерланда, як основного елемента, що формує вантажну базу порту.

9. Впровадження запропонованого алгоритму в діяльність забезпечить формування конкурентної переваги з урахуванням динамічних умов зовнішнього і внутрішнього конкурентного середовища, а також зумовить завоювання лояльності покупців послуг внаслідок реалізації ресурсу взаємодії і персоніфікації відносин, що підвищить привабливість на світовому ринку портових послуг.

АНОТАЦІЯ

Будихін М.Ю., «Перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2021 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону та процес її підвищення.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти міжнародної конкурентоспроможності послуг з оброблення та перевезення вантажів морським транспортом, визначається вплив чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на міжнародну конкурентоспроможність послуг з оброблення та транспортування вантажів морським транспортом та методи її оцінки.

Проаналізовано динаміку та структуру послуг з міжнародного транспортування та оброблення вантажів операторами портів Одеського регіону, узагальнено та проаналізовано чинники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність операторів портів. Розраховано показники ефективності та проаналізовано міжпортову конкурентоспроможність послуг операторів портів Чорноморського басейну.

Запропоновано напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів операторами портів Одеського регіону, зокрема за рахунок впровадження організаційних заходів та удосконалення підходу до портової логістики.

Ключові слова: морський порт, міжнародна конкурентоспроможність послуг порту, перевалка вантажів, оброблення вантажів, оператори морського порту, послуги операторів морського порту.

ANNOTATION

Budykhin M.Y., "Prospects for increasing the international competitiveness of services for handling and transportation of goods by sea in the Odessa region". Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 6.05051 "International Economic Relations" in the educational program "International Economics". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2021

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the international competitiveness of services for handling and transportation of goods by sea in the Odessa region and the process of its improvement.

The paper considers the theoretical aspects of international competitiveness of services for handling and transportation of goods by sea, determines the impact of internal and external factors on the international competitiveness of services for handling and transportation of goods by sea and methods of its evaluation.

The dynamics and structure of services for international transportation and cargo handling by port operators of the Odessa region are analyzed, the factors influencing the international competitiveness of port operators are generalized and analyzed. Efficiency indicators are calculated and interport competitiveness of services of Black Sea port operators is analyzed.

The directions of increase of the international competitiveness of services on the international processing and transportation of cargoes by operators of ports of the Odessa region, in particular at the expense of introduction of organizational measures and improvement of the approach to port logistics are offered.

Key words: seaport, international competitiveness of port services, cargo handling, cargo handling, seaport operators, seaport operators services.